

Kamarai Stratégia - Szakirányú gyakorlat megszerzésének szabályozása

Az alábbi vitaanyag célja, hogy vázolja azokat a javaslatokat, koncepcionális lehetőségeket, melyeket a Területi Elnökök Tanácsa és az országos küldöttgyűlés megvitathat, és azok alapján azt követően a MÉK illetékes munkacsoportjai kidolgozhatják a szükséges szabályzatokat, illetve szükség szerint a MÉK jogszabály módosítást kezdeményezhet.

A szakmagyakorlási tevékenység folytatását a 266/2013. (VII.11.) Kormányrendelet szabályozza.

A rendeletben meghatározott településrendezési tervezési, építészeti-műszaki tervezési, településrendezési szakértői, építésügyi műszaki szakértői, építési műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői tevékenység a névjegyzéket vezető szerv, jelen esetben a Magyar Építész Kamara engedélyével folytatható.

A szakmagyakorlási tevékenység megkezdésének alapvető fő feltételei:

- A rendeletben meghatározott, a szakterületnek megfelelő szakirányú képesítés megléte.
- A rendeletben meghatározott szakmai gyakorlat. Az építészeti-műszaki tervezési jogosultság megállapításához a rendelet 1. melléklet szerinti szakmai gyakorlati időt a tervezési területnek, szakterületnek, részsakterületnek megfelelő tervezési gyakorlattal kell igazolni, a rendeletben foglaltak figyelembevételével. A tervezési feladat elvégzésére megfelelő időtartamú tervezési gyakorlat hiánya miatt még nem jogosult szakirányú egyetemi végzettségű személy csak jogosultsággal rendelkező tervező mellett folytathat tervezési tevékenységet és szerezhethet tervezési szakmai gyakorlatot. A szakmai gyakorlat igazolására alkalmas különösen a munkáltatói vagy az építési szakmai érdekképviselői szerv által kiadott igazolás, továbbá munkavégzésre irányuló szerződés, szakmagyakorlási tevékenységet végző személy vagy cég vagy mentori címmel rendelkező szakmagyakorló által kiállított igazolás, amely tartalmazza a gyakorlat időtartamát, a végzett munkák megnevezését, a folytatott tevékenység leírását. A rendelet szerint felsorolt tervezési területeken az előírt minimum szakmai gyakorlati idő 2 év.

A szakmagyakorlás minőségének emelése érdekében a Kamarai törvény szerint a MÉK joga és kötelezettsége:

- A nemzetközi szakmai előírásokkal összhangban lévő módszertani útmutatók, segédletek, irányelvek, kamarai szabályzatok (etikai kódex, versenyszabályzat) kidolgozásával és közreadásával elősegíteni a mérnöki és építészeti tevékenység fejlődését,
- Véleményezni a szakmai illetékességüket érintő felsőoktatási képzési, illetve továbbképzési célokat és azok tartalmát, a képesítési követelményeket, továbbá - az adott felsőoktatási intézménnyel való kölcsönös megállapodás alapján - részt venni ezek végrehajtásában,

- Szervezni a fiatal mérnökök és építészek szakmai gyakorlati képzését, elősegítve az önálló tevékenységre, a szakmai jogosultság megszerzésére való felkészülésüket.

Az önálló szakmagyakorlási jogosultság megszerzésének – jogszabályban meghatározott módon – három alapfeltétele van

- a szakirányú képzettség megszerzése
 - a gyakorlati idő letöltése és igazolása
 - a jogosultsági vizsga teljesítése a jogosultság megszerzését követő 1 éven belül
- A szakirányú képzettség megszerzésének minőségi emelésében a kamaráknak kevés mozgástere van. A képzés az egyetemek autonómiájába tartozik, ebbe a kamara nem szólhat bele. Arra viszont van lehetősége – a törvény felhatalmazása alapján, - hogy meghatározza, milyen tudással kell rendelkeznie ahhoz egy pályakezdőnek, hogy alkalmas legyen az önálló szakmagyakorlási tevékenység ellátására.

Ez már korábban megtörtént, de felülvizsgálatra szorul. A mai elvárásokhoz igazodóan átdolgozandó szakágakra, szakterületekre lebontva, pontosan meghatározva az egyes területekhez (ez nem lehet azonos) a művészi és mérnöki, valamint az elméleti és gyakorlati tudás arányát, mennyiségét és tárgyát.

Csak azok a képzések számítanak szakirányú képzésnek, amik ennek megfelelnek. Ezt a feladatot az Oktatási munkacsoport vezetésével kell elvégeznünk.

- A gyakorlati idő letöltésének célját, módját és igazolását illetően ma is működik a rendszer, azonban a tapasztalatok alapján sem a gyakorlati idő alatt megszerzett tudás, sem a gyakorlati idő igazolása nem nyújt biztosítékot arra, hogy a gyakorlati idő letöltése után a pályakezdő rendelkezzen mindazzal a tudással, ami az önálló munkájához szükséges. Éppen ezért a jelenlegi rendszert a Kamara a Kormányrendeletben biztosított jogával élve felül kívánja vizsgálni. A gyakorlati idő lényege az, hogy a fiatal pályakezdő a választott szakmagyakorlási területének megfelelően szinte minden kérdésben begyakorolja az elméletben megtanultakat. A gyakorlati idő célja, hogy a pályakezdő az önálló szakmagyakorláshoz szükséges minden lényeges körülménnyel, feladattal megismerkedjen és begyakorolja: tervezési program, tervfázisok, azok műszaki tartalma, építtetővel való együttműködés, egyeztetések főépítésszel, hatósággal, szakhatóságokkal, tervtanácson való viselkedés, építészeti verseny, kivitelezői versenyeztetés, észrevételekre válaszok, megvalósítási folyamat, tervezői művezetés, tervhibák kezelése és következmények, jogi ügyek stb. Csak az a gyakorlati idő hasznos a pályakezdő szempontjából, és fogadható el a Kamara részéről, amely igazolhatóan biztosítja az említett tudásanyagot.

Ennek érdekében a Kamara stratégiai célja az elvben jelenleg is működő mentor-gyakornoki rendszer kiterjesztésének, megerősítése, hosszútávon, jogalkotói támogatás esetén, annak kötelezővé tétele.

Ennek során a pályakezdőnek be kellene jelentenie a gyakorlati idő megkezdésének időpontját, ezzel egy időben a Kamara gyakornokként nyilvántartásba venné. A gyakornok által választott mentor végigkísérné a gyakornok munkáját a gyakorlati idő során és a végén ő igazolná a gyakorlati idő leteltével a gyakorlat teljesítését. A mentor feladata lenne, hogy a kamarák által összeállított gyakorlati képzés lehetőség szerint minden lényeges elemével megismertesse gyakornokot, illetve ellenőrizze, hogy ez a munkahelyén megtörténik.

Amennyiben ez a rendszer megerősítésre kerül, valamint biztosítjuk az ismertségét és jelezzük az alkalmazás előnyeit, úgy ezzel garantálható lenne mind a megfelelő színvonalú és tartalmú gyakorlat, mind pedig annak megbízható igazolása.

Ezzel párhuzamosan a mentor-gyakornoki rendszerben nem résztvevő pályakezdők számára is egyértelműen meg kell határozni a gyakorlati idő tartalmát, a gyakorlat megszerzésének módját, valamint a gyakorlati időt igazoló szakmagyakorlók számára az igazolással kapcsolatos feladatokat és felelősséget, hangsúlyozva, hogy a fiktív gyakorlat igazolása az igazoló számára is etikai jogkövetkezményekkel járhat.

A mentor-gyakornoki rendszer működésének, valamint a rendszeren kívüli gyakorlati idő és igazolás feltételeit az érintett munkacsoportoknak kell kidolgozniuk. A munkacsoportoknak foglalkozniuk kell a külföldi szakmai gyakorlat megítélésének és igazolásának kérdésével, valamint a nem pályakezdő, sokéves gyakorlattal rendelkező szakmagyakorlók megítélésével is.

Ezzel párhuzamosan biztosítanunk kell, hogy a gyakorlati idő és igazolás elbírálása a Területi Kamarák között egyenszilárdságú legyen, egységes szempontok és technikák alapján történjen. Ezt a feladatot a Jogosultsági Szabályzat folyamatos felülvizsgálatával, pontosításával tudjuk elvégezni.

- A beszámolóval végződő kötelező továbbképzés, azaz a "jogosultsági vizsga" jelenleg két részből áll, általános és szakirányú részből. Ennek pontos tartalmát jogszabály szabályozza. A Kamara stratégiai célja, hogy egyrészt átalakítsa, megerősítse a „jogosultsági vizsga” intézményét, súlyát, másrészt a "jogosultsági vizsgát" tartalmában a kötelező elemeken túlmenően a gyakorlati kérdések felé vigye el.

A jogosultsági vizsgának nem feladata azt ellenőrizni, hogy az egyetemi oktatás során a pályakezdő megszerezte-e a szükséges elméleti tudást, hiszen azt a diploma igazolja. A "jogosultsági vizsga" feladata az legyen, hogy ellenőrizze, a gyakornok a gyakorlati ideje alatt megtanult és begyakorolt-e mindent, ami az önálló szakmagyakorlás végzéséhez elengedhetetlen.

A vizsgát nem kell, hogy megelőzze oktatás, hiszen a felkészítés maga a gyakorlati idő.

A cél, hogy a "jogosultsági vizsga" ne egy formális procedúra, hanem egy, a szakmagyakorlás súlyával és felelősségével arányban álló komoly megmérettetés legyen. Ugyancsak cél, hogy a "jogosultsági vizsga" előfeltétele legyen a jogosultság megszerzésének, a névjegyzékbe vételnek, és ne utólag, 1 éven belül teljesíthető követelmény legyen.

A jogosultsági vizsga új rendszerének, tematikájának kidolgozása az érintett munkacsoportok feladata.

A gyakorlati idővel és a „jogosultsági vizsgával” kapcsolatos fenti tervek megvalósulása esetén a pályakezdők olyan szakirányú gyakorlattal és tudással kezdhetik meg az önálló munkájukat, amely számukra is megkönnyítheti az elhelyezkedést, a pályakezdés buktatóinak kikerülését, és ezzel párhuzamosan szívesebben fogadhatja Őket a tervezési piac, a praktizáló tervezők és vállalkozások.

2019. 05. 02.

Hajnóczi Péter, elnök; Szalay Tihamér, alelnök; Tutervai Mátyás, alelnök